

Parashas Balak

Always in the Camp

“Yisrael settled in Shittim and the people began to sin with the daughters of Moav. They invited people to the feasts of their gods; the people ate, and bowed down to their gods. Yisrael became attached to Baal-Peor, and Hashem’s anger flared up against Yisrael” (Bamidbar 25:1-3). This shameful episode in the history of Klal Yisrael poses two glaring questions. Firstly, Bilaam had just praised Klal Yisrael’s *tsnius* (modesty) when he blessed them. “How good are your tents, Yaakov, your dwellings, Yisrael” (Bamidbar 24:5). Rashi explains that the openings of the tents did not face one another. This exemplified their dignity and respect for each other’s privacy. How could such a nation so quickly fall into terrible sins? Secondly, what is the significance of telling us that they settled in Shittim? Why do we need to know the name of the place where these sins took place?

The Ohr HaChaim HaKadosh answers both of these questions. The word “*shittim*” has another meaning besides the name of the place. It also means “*tiyulim*” – pleasure trips. Klal Yisrael settled in this place and began to relax and walk around. Can you blame them? They had been in the desert for forty years, out of contact with civilization. Now they reached an inhabited place. They wanted to relax a bit and enjoy the change of scenery. And so, they left the camp. There they encountered the Bnos Moav, who cleverly enticed them to worship Baal Peor.

How could such a holy nation be tricked into *avodah zara* (idol worship)? Because they left the camp. They left that spiritual fortress called Machane Yisrael. In that holy atmosphere, they reached the highest *madraygas* (spiritual levels). When they left, they were unprotected. What started as an innocent *tiyul*, ended in disaster.

What is the remedy? Never leave the camp. Never leave the camp?!? Does anyone have the stamina for that? A person needs to get out. True. He needs an occasional change of scenery to recharge his batteries. However, he does not need to leave the camp. How is this possible? He can take the camp with him. He can plan his trip in such a way that his spiritual needs are taken care of, as well as his physical ones. He must provide himself with a time and place to pray properly on the *tiyul*. This is as important as the barbecue. He can take advantage of the unstructured time to learn Torah in a relaxed atmosphere. He should only go to places where his eyes will behold the beauty of Hashem’s world, and not things that are forbidden to see. Make sure

that the music, the food, and the people that surround him are all uplifting, and not the opposite, *chas v’shalom* (Heaven forbid). In this way, he can “take the camp with him” on his *tiyul*, be protected from spiritual dangers, and have a truly safe and uplifting *tiyul*.

*Kinderlach . . .
Vacation time is just around the corner. Where will you go? What will you do? What do you hope to accomplish? Vacation can be a wonderful thing if you plan well. Make sure that you find the time and place to pray properly. This keeps you in touch with Hashem. Go to places where you can appreciate the magnificent beauty of Hashem’s world. Guard your eyes from things and people that you should not see. Eat well, rest well, and come back fresh and ready to begin the new year. Kinderlach, have a safe and meaningful vacation!*

A Mountain of Emunah

Bilaam hated the Jewish people. He wanted to curse them so badly, that neither a talking donkey nor an angel of Hashem could stop him. Yet, when he opened his mouth to curse them, only blessings came out.

“From the top of the rocks I (Bilaam) see him (Israel), and from the hills I behold him” (Bamidbar 23:9). The Ha’Ameck Davar elucidates this verse with a stirring explanation. Klal Yisrael is compared to a tall, majestic mountain. The base is very wide and strong. It contains mines of iron and quarries of stone. So too with the masses of Klal Yisrael. Their *emunah* (faith) is as strong and solid as the base of this mountain – like a rock.

We are aware of many episodes from the holocaust that demonstrate this unshakable *emunah*. There is one story from the book “Those Who Never Yielded” about a group of 17 young Gerrer Chassidim in the Plaszow camp. They were selected for death by the cruel commandant Goeth. When he was informed that they were “Talmudists” he gave them half an hour before their execution to pray. He expected to have some ‘fun’ denigrating the Jews and shaming them. What happened next was astounding. The lads formed a circle, encouraged one another, then asked each other for forgiveness. One of the Chassidim requested permission to say some words of farewell. He told his comrades that they were going to die *als Kiddush Hashem* (sanctifying Hashem’s Name) and the main thing is that they perform this mitzvah happily. They broke into song and began to dance

as if they had been set afire. They paid no attention to what was going on around them. In the midst of their dancing they jumped into their death pit as the hail of bullets poured through them. Both Kapos who witnessed this scene wept emotionally as they retold the story. Absolutely nothing could shake the *emunah* of this Holy Nation.

*Kinderlach . . .
You are a part of the greatest people in the world. No other nation loves Hashem more. No one else puts all of their trust and faith in him. We care for Him, and He cares for us. Each generation has its tests of emunah. Ours is no different. Strong forces try to distract us from staying close to Hashem. To stand up to them you have to be hard as a rock. No problem. Bilaam already spotted that quality in us over 3000 years ago. “From the top of the rocks I see him, and from the hills I behold him”.*

Conceit

“Bilaam said to the donkey, ‘Because you mocked me, if I had a sword in my hand I would kill you’” (Bamidbar 22:29). Can you imagine that? A donkey mocking a person? Who was this person? No less than Bilaam, the wisest man among the nations of the world. A man whose prophecy was comparable to that of Moshe Rabbeinu. Yet with all of his wisdom, he still felt insulted by a donkey, the lowliest of all animals. He was so infuriated that he was ready to kill the donkey and walk on his own two feet to the nation of Moav. Rav Yosef Dov Mi-Brisk learns a powerful lesson from this. We see how conceited a person can be. He is so caught up in his own ego, that he demands honor even from an animal. He is ready to cause himself great personal inconvenience, to avenge his bruised pride. “The donkey mocked me.” Bilaam was correct. He truly was a laughing stock. He let the donkey make a monkey out of him.

*Kinderlach . . .
“He interrupted me. What a chutzpah.” “She did not invite me to her birthday party. I am so insulted.” “He did not bring me the glass of water that I asked for. What’s wrong with him?” People do not always measure up to the standards that we set for them. Then we get insulted. We have to humble ourselves and not let these things bother us. After all, who are we? Are we as righteous as Moshe Rabbeinu? With all of his greatness, he was the humblest of all men. Let life’s little insults pass by. That is the key to humility, which is the measure of true greatness.*

הגדרת לבנה

פרשת בלק

תמיד במחנה

"כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" (במדבר כ"ג, ט'). בעל ההעמק דבר זצ"ל מפרש שכלל ישראל משול כאן להר גבוה ונעלה. בסיס ההר רחב וחזק, ויש בו מחצי ברזל ואבן-צור. כך הם כלל ישראל: האמונה שלהם חזקה ויציבה כמו בסיס הר זה - כמו צור.

אנו יודעים על ארועים רבים מתקופת השואה שמשקפים את האמונה הבלתי-ניתנת-לערעור הזו. ישנו סיפור המובא בכתובים, על קבוצה של 17 בחורים מחסידי גור במחנה פלאשו, שהמפקד האכזר גת קבע שיש להרוג. כשנאמר לו שהם "תלמודיים" החליט שלפני מותם יעניק להם חצי שעה לתפילה. הוא התכוון "להשתעשע" בהם, כלומר להשפילם ולבזותם. אך מה שקרה אחר כך היה מדהים: הנערים עמדו במעגל, עודדו זה את זה וביקשו סליחה זה מזה. אחד מהם ביקש לומר כמה מילות פרידה. הוא אמר לחבריו שהם עומדים למות על קידוש השם, ושהדבר החשוב ביותר הוא שיקיימו מצווה זו בשמחה. הם פרצו בשיר והחלו לרקוד בהתלהבות, עד כדי כך שלא שמו לב לנעשה סביבם. תוך כדי ריקוד קפצו לתוך בור המוות, כשהכדורים פוגעים בהם. שני ה"קאפו" שנכחו במקום בכו מהתרגשות כשסיפרו את הסיפור. שום דבר לא יכול היה לערער את האמונה של אותם ישראל קדושים.

"וישב ישראל בשיטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב. ותקראנה לעם לזבחי אלוהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלוהיהן. ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף ה' בישראל" (במדבר כ"ה, א'-ג'). אירוע מביש ועצוב זה בתולדות עם ישראל מציב בפנינו שתי שאלות בולטות: ראשית, הרי בלעם זה עתה שיבח את הצניעות של עם ישראל, כאשר בירך אותם: "מה טובו אוהליך יעקב, משכנותיך ישראל" (במדבר כ"ד, ה'), ורש"י מסביר שפתחי האוהלים לא היו זה כנגד זה. כלומר, הם כיבדו זה את זה והקפידו לשמור על פרטיותו של הזולת. כיצד התדרדרו כה מהר לחטאים חמורים כל כך? ושנית, מדוע מספרת לנו התורה שישבו בשיטים? מדוע עלינו לדעת את שם המקום שם התרחש כל האירוע?

האור החיים הקדוש עונה על שתי השאלות אלה. למילה "שיטים" יש משמעות נוספת למשמעות של שם מקום. משמעותה גם "טיולים" - טיולים לשם הנאה. עם ישראל התיישב במקום זה והחל לנוח ולטייל סביב. זה עתה הגיעו בני ישראל בפעם הראשונה בארבעים שנה למקום מיושב, וטבעי הוא שירצו ליהנות מהשינוי ולבדוק את המקום החדש. וכך, הם יצאו מן המחנה - ופגשו את בנות מואב, שפיתו אותם בערמה לעבוד לבעל פעור.

כיצד יכולה היתה אומה קדושה כל כך להגיע לעבודה זרה? הציאה מן המחנה, היא שגרמה להם זאת. הם השאירו מאחור את המבצר הרוחני שנקרא 'מחנה ישראל'. שם, באווירה המרוממת כל כך, הגיעו למדרגות הרוחניות הגבוהות ביותר. אך כאשר יצאו משם נשארו בלי הגנה. מה שהחל כטיול תמים, הסתיים באסון.

מה התרופה לבעיה זו? לעולם לא לצאת מהמחנה. אך, מצד שני, הרי, האדם צריך לפעמים לצאת ולהינפש - הוא זקוק לשינוי מקום כדי להתרענן. אך אין זאת אומרת שהוא חייב לצאת מהמחנה לשם כך. כיצד ניתן ליישב בין שני הדברים? האדם יכול לקחת את המחנה איתו: לתכנן את הטיול שלו בצורה כזאת שכל צרכיו הרוחניים, כמו גם הגופניים, יילקחו בחשבון. הוא ידאג לכך שיהיה לו המקום והזמן הדרושים להתפלל כראוי במשך הטיול. דבר זה חשוב, בדיוק כמו האוכל לפיקניק. הוא ינצל את הציאה מהשיגרה כדי ללמוד תורה באווירה נינוחה. הוא ילך רק למקומות שבהם עיניו יוכלו לחזות ביפי הבריאה, ולא בדברים שאסור לראות. הוא יקפיד שהמוסיקה, האוכל והאנשים שסביבו יהיו כולם מרוממים מבחינה רוחנית, ולא ההיפך, חס ושלום. כך הוא יכול "לקחת איתו את המחנה" גם בטיול, ולהגן על עצמו מפני הסכנות הרוחניות; הטיול יהיה בטוח ומרומם.

ילדים יקרים...

זכיתם ואתם בני העם הנעלה ביותר בעולם. אין עוד עם שאוהב את ה' כמו שעם ישראל אוהב אותו. אין עוד עם ששם את מבטחו בה' כמונו. אנו דבקים בו, והוא דבק בנו. כל דור מקבל נסיונות אחרים של אמונה, וכך גם דורנו. כוחות חזקים מנסים להרחיק אותנו מה', וכדי לעמוד בפניהם יש צורך באמונה חזקה כצור. אך אין סיבה לדאגה: בלעם כבר זיהה בנו תכונה זו לפני 3,000 שנה: "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו".

גאוותנות

בלעם אמר לאתונו "כי התעללת בי [רש"י: "לשון גנאי ובזיון", כלומר: העלבת אותי], לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך" (במדבר כ"ב, ט'). נתאר זאת לעצמנו: אתון מעליבה בן אדם? ומי היה בן אדם זה? לא פחות מאשר בלעם, החכם ביותר מבין כל אומות העולם. איש שנבואתו משתווה עם זו של משה רבינו. ובכל זאת, עם כל חכמתו, הוא עדיין חש נעלב מאתו, השפלה שבבעלי החיים. והוא כה כעס עד שהיה מוכן להרוג את האתון וללכת ברגל למואב.

הרב יוסף דב מבריסק לומד מכאן דבר גדול: אנו רואים כמה גאוותן אדם יכול להיות. הוא כה שקוע במחשבות על עצמו שהוא דורש כבוד אפילו מבהמה. הוא מוכן לגרום לעצמו חוסר נוחות, זאת רק כדי לנקום את נקמת כבודו המושפל. "האתון בזה אתו". בלעם צדק. הוא באמת היה לצחוק בעיני כולם. הוא בעצמו איפשר לאתון לבזותו.

ילדים יקרים...

"הוא נכנס בתוך דברי, איזו חוצפה!" היא לא הזמינה אותי למסיבת יום ההולדת שלה. ממש נעלבתי. "הוא לא הביא לי כוס מים כשביקשתי. מה קרה לו?" אנשים מאכזבים אותנו, כאשר הם אינם עושים את מה שאנו מצפים מהם לעשות עבורנו. ואז אנו נעלבים. עלינו להיות ענווים ולא לתת לדברים האלה להפריע לנו. אחרי הכל, מי אנחנו? האם אנו צדיקים כמו משה רבינו? עם כל גדולתו, הוא היה העניו מכל אדם. עדיף להתעלם מהעלבונות הקטנים האלה. זהו המפתח לענווה, שהיא קנה המידה לגדלות אמיתית.

ילדים יקרים...

זמן החופשה מתקרב. לאן תסעו? מה תעשו? מה אתם מקווים להגשים בזמן זה? החופשה יכולה להיות דבר נהדר, אם מתכננים אותה כראוי. בין השאר יש לדאוג לכך שיהיה מקום זמן להתפלל כמו שצריך - דבר זה שומר על הקשר עם הקב"ה. ומלבד זאת, יש ללכת רק למקומות ששם אפשר להתפעל מיופיו של העולם שברא ה' - הגנו על עיניכם מדברים ומאנשים שאסור לכם לראות. אכלו היטב, נוחו היטב, וחזרו הביתה רעננים ומוכנים להתחיל את השנה החדשה. ילדים יקרים, יהי רצון שתהיה לכם חופשה בטוחה ומלאת תוכן!

הר של אמונה

בלעם שנא את עם ישראל. הוא כה רצה לקלל אותם, שלא פתיחת הפה של האתון ולא מלאך ה' יכלו לעצור אותו מללכת לקללם. אך כשפתח את פיו לקללם - יצאו רק ברכות.